

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๘ - ๙/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๑/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

พรรคเพื่อนเกษตรกรไทยมีเหตุอันควรต้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และกรรมการบริหารพรรคจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ตามมาตรา ๙๗ หรือไม่

ความเห็น

มีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ อันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ และผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะถูกห้ามจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ภายในกำหนดห้าปีนับตั้งแต่วันที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกยุบหรือไม่

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความว่า พรรคเพื่อนเกษตรกรไทย ผู้ถูกร้อง เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด ทั้งนี้ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ตามความในมาตรา ๔๒

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๔๙ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๒ แจ้งพรรคการเมืองทุกพรรครวมทั้งผู้ถูกร้องให้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยให้ถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย พร้อมแนบแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ.๘) ซึ่งเป็นแบบที่ผู้ร้องกำหนด และลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ และพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้รับเอกสารดังกล่าวพร้อมเอกสารแนบทางไปรษณีย์แล้ว เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๒ ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่รับรองโดยที่ประชุมใหญ่สามัญ/วิสามัญ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๒ และจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า การประชุมครั้งดังกล่าวมีสมาชิกพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเพียง ๙๐ คน จากผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ทั้งหมด ๒๐๗ คน และประธานสาขาพรรค จำนวน ๑๐ สาขา ได้มอบอำนาจให้นางสาวธนพร สุขขำ เภรัญญิกพรรคเป็นผู้รับมอบอำนาจเข้าร่วมประชุมแต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากมีเงินกองทุนไม่เพียงพอให้เบิกค่าเดินทาง ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเพื่อนเกษตรไทย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๖๔ ที่กำหนดว่า ให้ประธานสาขาพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค หากไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ ให้รองประธานสาขาพรรค หรือกรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่ง เข้าร่วมประชุมแทนก็ได้ ดังนั้นการประชุมดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับของพรรค และนายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องดำเนินการเสียใหม่ให้ถูกต้อง และจัดส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ภายในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ แต่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่สามารถดำเนินการได้ หลังจากนั้นในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องรับทราบข้อเสนอของเจ้าหน้าที่ให้ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้รับความเห็นชอบในวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ ต่อมาวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้อง จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง และระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พรรคการเมืองผู้ถูกร้องยังคงมีสถานภาพความเป็นพรรคการเมืองซึ่งมีหน้าที่ต้องดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ คือต้องรายงานการดำเนินกิจการของพรรค

ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการดังกล่าวแต่ประการใดไม่ จึงเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง กล่าวคือ ไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคให้ถูกต้องตามกฎหมาย และจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๓ สำหรับรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ร้องได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายการดำเนินกิจการของพรรคให้ถูกต้องแล้วแจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เมื่อครบกำหนดแล้วผู้ถูกร้องเพิกเฉย ผู้ร้องมีหนังสือให้ชี้แจงเหตุผลอีกภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่ผู้ถูกร้องก็เพิกเฉยอีก

ข้อเท็จจริงได้ความดังกล่าว เห็นว่า ตามคำร้องที่ ๑ ถือได้ว่าความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องที่ ๑ ต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นเมื่อพ้นกำหนด ๑๕ วัน ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง การยื่นคำร้องของผู้ร้องเช่นนี้จึงเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เห็นควรยกคำร้องนี้

ในส่วนของคำร้องที่ ๒ ถือได้ว่า ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ภายในกำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน จึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง แล้ว และเมื่อข้อเท็จจริงได้ความตามที่กล่าวข้างต้น จึงเป็นกรณีที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ แจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๓ แม้ผู้ร้องจะแจ้งเตือนและแจ้งให้ชี้แจงเหตุผล แต่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องก็เพิกเฉย เป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุต้องยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๓ และในกรณีเช่นนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง... ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” ดังนี้

เมื่อพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกยุบไปด้วยเหตุที่กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมต้องมีคำสั่งตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังกล่าวด้วย

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่า ควรอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีคำสั่งยุบพรรคเพื่อนเกษตรไทย ผู้ถูกร้อง และห้ามผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วม ในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่ง ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ